

Asia: VN/28833/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi ulkomaalaislain muuttamisesta (kansainvälinen suojele)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tuomioistuinten keskushallintoviranomaisena Tuomioistuinvirasto lausuu vain ehdotetun uudistuksen vaikutuksista tuomioistuinten toimintaan. Sisäministeriön maahanmuutto-osastolla on ollut viime aikoina valmistelussa useampia ulkomaalais- ja kansalaisuuslain muutoshankkeita, joiden on arvioitu vaikuttavan muutoksenhaun lisääntymiseen ja sitä kautta hallinto-oikeuksien työmäärään.

Tuomioistuinvirasto pitää tärkeänä, että esityksen jatkovalmistelussa muutoksenhakuvaihetta ja tuomioistuimille kohdistuvaa työmäärän lisäystä pohditaan tarkemmin muun muassa Maahanmuuttoviraston tilastoja hyödyntäen ja asiamääriä sen perusteella arvioiden. Esityksessä on todettu, että esitetyillä muutoksilla on ennen kaikkea viranomaisten toimintaan liittyvä ulottuvuus, eikä muutoksista edellä esitetyn vuoksi aiheudu kasvavia kustannuksia, jotka koskisivat hallintotuomioistuimia. Tuomioistuinvirasto ei täysin voi yhtyä esityksessä todettuun. Matkustusasiakirjojen kelpoisuusalueen rajoittaminen (136 a §) ja siihen (2 momentissa) ehdotettu poikkeus voivat ehdotetun sääntelyn tulkinnanvaraisuuden vuoksi lisätä asiaryhmän valitusten määrää. Tuomioistuinvirasto arvioi edelleen, että karkottamispäätöksen täytäntöönpanon rinnastaminen käännyttämisen täytäntöönpanoon odotetaan lisäävän hallinto-oikeuksiin saapuvien täytäntöönpanon keskeyttämistä ja kieltoa koskevien hakemusten määrää. Hallinto-oikeuksissa annettiin täytäntöönpanoa koskevia välipäätöksiä ulkomaalaisasioissa vuonna 2022 yhteensä 1 339, vuonna 2023 yhteensä 1 430 ja 1–10/2024 yhteensä 1 287. Ulkomaalaislain 199 §:n 4 momentin mukaan 198 b §:n 1 momentissa tarkoitettua hakemusta koskeva päätös on tehtävä seitsemän päivän kuluessa.

Oikeusministeriö on lausunnossaan (HE 29/2024) hallintovaliokunnalle todennut, että ehdotuksen vaikutuksia hallintotuomioistuinten juttumäärän ja resurssitarpeen kehitykseen on seurattava ja tarvittaessa otettava huomioon hallintotuomioistuinten riittävä resursointi ja painottanut, että ehdotuksen sekä muiden ulkomaalaisasioita koskevien uudistusten vaikutuksia hallinto-oikeuksien työmäärään tulee tarkastella myös kokonaisuutena.

Vaikka yksittäisten säädösmuutosten vaikutus arvioitaisiin vähäiseksi, voivat asiamäärien kasvu ja kokonaan uudet asiaryhmät työllistää hallinto-oikeuksia huomattavasti – erityisesti, mikäli hakemusmäärät kasvavat merkittävästi. Asiamäärien kasvu voi vaikeuttaa pääsyä oikeudenhoidon selonteossa (Valtioneuvoston julkaisuja 2022:67, s. 27) tavoiteltuihin käsittelyaikoihin niin ulkomaalais- kuin muissa hallinto-oikeuksien käsittelyssä olevissa asiaryhmissä. Tuomioistuinvirasto kiinnittää huomiota siihen, että puhuttelupöytäkirjan läpikäynnin poisjättäminen voi lisätä menettelyvirheitä koskevien väitteiden määrää valituksissa. Tämän lisäksi myös äänitiedostojen mahdollinen läpikäyminen muutoksenhakuasteessa voi pidentää valitusprosessin kestoa hallinto-oikeudessa.

Jaakkola Riku
Tuomioistuinvirasto

Halimaa Elina
Tuomioistuinvirasto